

OPIEKA NAD DZIEĆMI W WIEKU DO LAT 3

PORADNIK

wydanie III

Poznań, 2019 r.

Opracowano:

Wojewódzka Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Poznaniu
Oddział Higieny Dzieci i Młodzieży

Spis treści

I.	WSTĘP	1
II.	ŻŁOBEK I KLUB DZIECIĘCY	3
II.1.	KTO I GDZIE MOŻE ZAŁOŻYĆ ŻŁOBEK I KLUB DZIECIĘCY ?	4
II.2.	ZADANIA	4
II.3.	ZASADY FUNKCJONOWANIA	5
II.4.	REJESTRACJA.....	6
II.5.	DECYZJA WŁAŚCIWEGO PAŃSTWOWEGO INSPEKTORA SANITARNEGO	10
II.6.	WYMAGANIA LOKALOWE, SANITARNE I BEZPIECZEŃSTWA ŻŁOBKA /KLUBU DZIECIĘCEGO	11
II.7.	PERSONEL	17
II.8.	ROLA RODZICÓW	20
II.9.	ŻŁOBEK A KLUB DZIECIĘCY	21
III.	NADZÓR NAD ŻŁOBKAMI I KLUBAMI DZIECIĘCYMI	22
IV.	PRZEPISY REGULUJĄCE FUNKCJONOWANIE OPIEKI NAD DZIEĆMI W WIEKU DO LAT 3 / PRZEPISY POMOCNICZE	24

I. WSTĘP

Wejście w życie ustawy z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (Dz. U. z 2018 r. poz. 603 ze zm.) pozbawiło żłobki statusu zakładu opieki zdrowotnej. Nowe przepisy złagodziły dotychczas obowiązujące dla tych placówek wymogi techniczne, lokalowe i sanitarne powodując jednocześnie, że zakładanie i prowadzenie takich placówek stało się łatwiejsze. Niemniej jednak lokal, w którym sprawowana jest taka opieka musi spełniać bezpieczne i higieniczne warunki pobytu dzieci, które precyzuje rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 10 lipca 2014 r. w sprawie wymagań lokalowych i sanitarnych jakie musi spełniać lokal, w którym ma być prowadzony żłobek lub klub dziecięcy (Dz. U. z 2019 r. poz. 72).

Zgodnie z ustawą opieka nad dziećmi w wieku do lat 3 może być sprawowana:

- w żłobku,
- w klubie dziecięcym,
- przez dziennego opiekuna,
- przez nianię,

do ukończenia roku szkolnego, w którym dziecko ukończy 3 rok życia lub w przypadku, gdy niemożliwe lub utrudnione jest objęcie dziecka wychowaniem przedszkolnym – 4 rok życia.

W przypadku gdy dziecko, które ukończyło 3 rok życia, przebywa w żłobku lub klubie dziecięcym albo jest objęte opieką dziennego opiekuna, rodzice dziecka (w innych sytuacjach odpowiednio: opiekunowie prawni oraz inne osoby, którym sąd powierzył sprawowanie opieki nad dzieckiem), zobowiązani są do złożenia podmiotowi prowadzącemu opiekę oświadczenia o przeszkodach w objęciu dziecka wychowaniem przedszkolnym.

II. ŻŁOBEK I KLUB DZIECIĘCY

II.1. KTO I GDZIE MOŻE ZAŁOŻYĆ ŻŁOBEK I KLUB DZIECIĘCY ?

W myśl ustawy z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (Dz. U. z 2018 r. poz. 603 ze zm.) żłobki i kluby dziecięce mogą tworzyć i prowadzić:

- jednostki samorządu terytorialnego (w formie samorządowych jednostek budżetowych) oraz instytucje publiczne,
- osoby fizyczne,
- osoby prawne i jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej.

Żłobki i kluby dziecięce mogą być tworzone np. w:

- budynku funkcjonującej szkoły lub przedszkola,
- budynku po zlikwidowanej szkole lub przedszkolu,
- świetlicy środowiskowej,
- prywatnym domu lub mieszkaniu,
- wynajętym pomieszczeniu,
- innych, odpowiednio zaadaptowanych lokalach.

Formy opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 mogą mieścić się w jednym budynku z przedszkolami, także w przypadku gdy znajdują się w jednej strefie pożarowej, bez względu na kategorię zagrożenia ludzi, do której jest zaliczona dana strefa.

II.2. ZADANIA

Żłobkiem lub klubem dziecięcym w rozumieniu ustawy z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (Dz. U. z 2018 r. poz. 603 ze zm.) jest każda jednostka organizacyjna, która wykonuje następujące zadania:

- zapewnia dziecku opiekę w warunkach bytowych zbliżonych do warunków domowych,
- gwarantuje dziecku właściwą opiekę pielęgnacyjną oraz edukacyjną, przez prowadzenie zajęć zabawowych z elementami edukacji, z uwzględnieniem indywidualnych potrzeb dziecka,

- prowadzi zajęcia opiekuńczo-wychowawcze i edukacyjne, uwzględniające rozwój psychomotoryczny dziecka, właściwe do wieku dziecka.

II.3. ZASADY FUNKCJONOWANIA

Żłobek i klub dziecięcy działają w oparciu o **statut**. Jest on ustalany przez podmiot, który utworzył żłobek lub klub dziecięcy, a określa w szczególności:

- nazwę i miejsce prowadzenia żłobka/klubu dziecięcego,
- cele i zadania oraz sposób ich realizacji, z uwzględnieniem wspomagania indywidualnego rozwoju dziecka oraz wspomagania rodziny w wychowaniu dziecka,
- warunki przyjmowania dzieci,
- zasady ustalania opłat za pobyt i wyżywienie w przypadku nieobecności dziecka w żłobku lub klubie dziecięcym,
- zasady udziału rodziców w zajęciach prowadzonych w żłobku lub klubie dziecięcym.

Wewnętrzną organizację żłobka lub klubu dziecięcego określa **regulamin organizacyjny** nadawany przez dyrektora żłobka lub osobę kierującą pracą klubu dziecięcego.

Określa się w nim m.in. godziny pracy żłobka lub klubu dziecięcego, biorąc pod uwagę opinie rodziców i opiekunów dzieci uczęszczających do żłobka lub klubu dziecięcego.

Za realizację regulaminu odpowiada dyrektor żłobka lub osoba kierująca pracą klubu dziecięcego.

W celach organizacyjnych ustawa dopuszcza możliwość łączenia żłobków i klubów dziecięcych w zespół.

W żłobku i klubie dziecięcym może zostać utworzona **rada rodziców** (tylko jedna), która reprezentuje ogół rodziców dzieci uczęszczających do żłobka lub klubu dziecięcego.

Dyrektor żłobka lub osoba kierująca pracą klubu dziecięcego umożliwia wszystkim rodzicom dzieci uczęszczających odpowiednio do żłobka lub klubu dziecięcego zorganizowanie zebrania mającego na celu wybranie składu rady rodziców oraz uchwalenie regulaminu rady rodziców, w szczególności przez udostępnienie miejsca na zebranie oraz poinformowanie rodziców o jego terminie oraz umożliwia zapoznanie się ze składem rady rodziców.

Rada rodziców uchwała regulamin swojej działalności, w którym określa w szczególności wewnętrzną strukturę, tryb pracy rady i zasady wydatkowania funduszy. Rada rodziców zobowiązana jest do niezwłocznego poinformowania o wyborze lub zmianie swoich przedstawicieli dyrektora żłobka lub osobę kierującą pracą klubu dziecięcego.

II.4. REJESTRACJA

Prowadzenie żłobka lub klubu dziecięcego jest działalnością regulowaną w rozumieniu ustawy z dnia 6 marca 2018 r. - Prawo przedsiębiorców (Dz. U. z 2018 r. poz. 646 ze zm.) i wymaga wpisu do rejestru żłobków i klubów dziecięcych.

Rejestr prowadzony jest przez wójta, burmistrza lub prezydenta miasta właściwego ze względu na miejsce prowadzenia żłobka lub klubu dziecięcego przy użyciu systemu teleinformatycznego, a dane zawarte w rejestrze publikowane są na stronach podmiotowych właściwej gminy oraz ministra właściwego do spraw rodziny.

Rejestr zawiera:

- nazwę lub imię i nazwisko oraz siedzibę lub adres podmiotu prowadzącego żłobek lub klub dziecięcy,
- numer NIP podmiotu prowadzącego żłobek lub klub dziecięcy,
- miejsce prowadzenia żłobka lub klubu dziecięcego,
- informację o zawieszaniu prowadzenia żłobka lub klubu dziecięcego,
- informację o godzinach pracy żłobka lub klubu dziecięcego,
- adres poczty elektronicznej i numer telefonu żłobka lub klubu dziecięcego,
- liczbę miejsc w żłobku lub klubie dziecięcym,

- liczbę dzieci zapisanych do żłobka lub klubu dziecięcego,
- informację, czy żłobek lub klub dziecięcy jest dostosowany do potrzeb dzieci niepełnosprawnych lub wymagających szczególnej opieki,
- wysokość opłat w żłobku lub klubie dziecięcym.

Adres podmiotu prowadzącego żłobek lub klub dziecięcy będącego osobą fizyczną nie podlega ujawnieniu na stronach podmiotowych gminy prowadzącej rejestr i ministra właściwego do spraw rodziny, jeżeli jest inny niż adres prowadzenia przez tę osobę żłobka lub klubu dziecięcego.

Wspomniany organ dokonuje wpisu do rejestru na podstawie **wniosku o wpis do rejestru**, złożonego przez podmiot zamierzający prowadzić żłobek lub klub dziecięcy.

Wniosek zawiera:

- w przypadku osoby prawnej lub jednostki organizacyjnej nieposiadającej osobowości prawnej - numer lub indeks identyfikujący podmiot we właściwym rejestrze publicznym, potwierdzający status podmiotu,
- numer NIP, o ile wnioskodawcy taki numer nadano,
- decyzję komendanta powiatowego (miejskiego) Państwowej Straży Pożarnej potwierdzającą spełnienie wymagań przeciwpożarowych,
- decyzję właściwego państwowego inspektora sanitarnego potwierdzającą spełnienie wymagań sanitarno-lokalowych (w przypadku żłobków) lub pozytywną opinię wójta, burmistrza lub prezydenta miasta (w przypadku klubów dziecięcych),
- w przypadku osoby fizycznej zaświadczenie o niekaralności za przestępstwo popełnione umyślnie i numer PESEL,
- oświadczenie o posiadaniu tytułu prawnego do lokalu, w którym ma być prowadzony żłobek lub klub dziecięcy,
- informację o godzinach pracy żłobka lub klubu dziecięcego,
- adres poczty elektronicznej i numer telefonu żłobka lub klubu dziecięcego,
- informację, czy żłobek lub klub dziecięcy jest dostosowany do potrzeb dzieci niepełnosprawnych lub wymagających szczególnej opieki,
- wysokość opłat w żłobku lub klubie dziecięcym.

Wraz z wnioskiem podmiot przedstawia stosowne oświadczenie, w celu potwierdzenia dokonanej **opłaty za wpis**.

Wpis do rejestru podlega opłacie, która stanowi dochód własny gminy. Jej wysokość jest ustalana przez radę gminy w drodze uchwały, ale nie może być jednak wyższa niż 1000 zł. Natomiast zmiany w rejestrze są zwolnione z opłat.

W celu sprawdzenia zgodności danych zawartych we wniosku, wójt, burmistrz lub prezydent miasta może żądać: odpisu z odpowiedniego rejestru, dokumentu potwierdzającego tożsamość, zaświadczenia o niekaralności lub dokumentu potwierdzającego tytuł prawny do lokalu, w którym ma być prowadzony żłobek lub klub dziecięcy. Przedstawienie tych dokumentów nie jest wymagane, w przypadku gdy wójt, burmistrz lub prezydent miasta może bezpłatnie uzyskać dostęp do danych wynikających z tych dokumentów, dane te są mu znane z urzędu lub możliwe do ustalenia na podstawie danych, którymi rozporządza.

Jeżeli podmiot zamierzający prowadzić żłobek lub klub dziecięcy dopełnił wszystkich przewidzianych przepisami formalności, organ prowadzący rejestr jest obowiązany dokonać wpisu podmiotu do rejestru w terminie 7 dni od dnia wpływu wniosku, co potwierdza właściwym zaświadczeniem.

Jeżeli organ prowadzący rejestr nie dokona wpisu w terminie, a od dnia wpływu wniosku do tego organu upłynęło 14 dni, podmiot może rozpocząć działalność. Nie dotyczy to przypadku, gdy organ wezwał podmiot do uzupełnienia wniosku o wpis nie później niż przed upływem 7 dni od dnia jego otrzymania. W takiej sytuacji termin biegnie odpowiednio od dnia wpływu uzupełnienia wniosku o wpis.

Po dokonaniu wpisu do rejestru, wójt, burmistrz lub prezydent miasta, w terminie 3 dni od dokonania wpisu, umożliwia podmiotowi prowadzącemu żłobek lub klub dziecięcy dostęp do systemu teleinformatycznego, w zakresie dotyczącym dokonywania przez podmiot wpisany do rejestru samodzielnych zmian danych lub informacji (dotyczy godzin pracy, adresu poczty elektronicznej, numeru telefonu, liczby dzieci zapisanych do żłobka lub

klubu dziecięcego, wysokości opłat), a także sporządzania i przekazywania sprawozdań z zakresu opieki nad dziećmi w wieku do lat 3.

Wniosek o dokonanie wpisu może jednak spotkać się z odmową. Zgodnie z ustawą taka sytuacja będzie miała miejsce, gdy podmiot nie spełnia warunków wymaganych do utworzenia i prowadzenia żłobka lub klubu dziecięcego bądź też wydano prawomocne orzeczenie zakazujące przedsiębiorcy wykonywania działalności gospodarczej objętej wpisem oraz gdy w stosunku do przedsiębiorcy wydano decyzję o zakazie wykonywania działalności objętej wpisem, w okresie 3 lat poprzedzających złożenie wniosku.

Możliwe będzie również wykreślenie z rejestru. Ustawa zawiera zamknięty katalog przypadków, w których będzie to miało miejsce. Zaliczono do nich:

- złożenie przez podmiot wpisany do rejestru wniosku o wykreślenie,
- nieusunięcie przez podmiot, w wyznaczonym terminie, nieprawidłowości w zakresie prowadzenia żłobka lub klubu dziecięcego,
- przekazanie we wniosku oraz dołączonych do niego dokumentach informacji niezgodnych ze stanem faktycznym,
- wydania prawomocnego orzeczenia zakazującego przedsiębiorcy wykonywania działalności gospodarczej objętej wpisem,
- uzyskania przez organ prowadzący rejestr informacji z Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej albo Krajowego Rejestru Sądowego o wykreśleniu przedsiębiorcy.

Zarówno odmowa wpisu do rejestru, jak i wykreślenie z rejestru następują w drodze decyzji administracyjnej.

II.5. DECYZJA WŁAŚCIWEGO PAŃSTWOWEGO INSPEKTORA SANITARNEGO

Decyzja właściwego państwowego inspektora sanitarnego, dotycząca spełnienia wymagań sanitarno-lokalowych w żłobku, wydawana jest na podstawie przepisów zawartych w rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia z dnia 10 lipca 2014 r. w sprawie wymagań lokalowych i sanitarnych jakie musi spełniać lokal, w którym ma być prowadzony żłobek lub klub dziecięcy (Dz. U. z 2019 r. poz. 72). Mając na uwadze fakt, iż ww. rozporządzenie oraz ustawa z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (Dz. U. z 2018 r. poz. 603 ze zm.) nie regulują wszystkich wymagań jakie lokal, w którym prowadzony ma być żłobek lub klub dziecięcy musi spełnić, warunki w żłobkach należy dostosować także do:

- przepisów prawa budowlanego, w tym:
  - rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (Dz. U. z 2015 r. poz. 1422 ze zm.),
- ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (Dz. U. z 2018 r. poz. 151 ze zm.),
- przepisów prawa żywnościowego, w tym:
  - prawa europejskiego, a w szczególności:
    - rozporządzenia (WE) nr 178/2002 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 28 stycznia 2002 r. ustanawiającego ogólne zasady i wymagania prawa żywnościowego, powołującego Europejski Urząd ds. Bezpieczeństwa Żywności oraz ustanawiającego procedury w zakresie bezpieczeństwa żywności (Dz. Urz. UE L31 z dnia 01.02.2002, str. 1; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 15, t. 6, str. 463),
    - rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 852/2004 z dnia 29 kwietnia 2004r. w sprawie higieny środków spożywczych

(Dz. Urz. UE L 139 z 30.04.2004, str. 1, ze zm.; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 13, t. 34, str. 319, ze zm.),

- prawa krajowego:
  - ustawy z dnia 25 sierpnia 2006r. o bezpieczeństwie żywności i żywienia (Dz. U. z 2018 r. poz. 1541 ze zm.) i rozporządzeń wykonawczych wydanych na podstawie tej ustawy.

II.6. WYMAGANIA LOKALOWE, SANITARNE I BEZPIECZEŃSTWA ŻŁOBKA /KLUBU DZIECIĘCEGO

Szczegółowe wymagania lokalowe i sanitarne dotyczące żłobków i klubów dziecięcych określa rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 10 lipca 2014 r. w sprawie wymagań lokalowych i sanitarnych jakie musi spełnić lokal, w którym ma być prowadzony żłobek lub klub dziecięcy (Dz. U. z 2019 r. poz. 72), a także pomocnicze przepisy prawne ([Rozdział IV](#)).

OTOCZENIE

- Ogrodzenie lokalu powinno być utrzymane w dobrym stanie technicznym.
- Należy zapewnić równą i utwardzoną nawierzchnię dróg i przejść, otwory kanalizacyjne, studzienki oraz inne zagłębienia, a także szlaki komunikacyjne właściwie zabezpieczyć.
- Urządzenia i sprzęt do zabaw powinny posiadać atesty/certyfikaty, a poprzez stałe przymocowanie do podłoża zapewniać dzieciom bezpieczne użytkowanie.
- Piasek w piaskownicach należy wymieniać, a piaskownice zabezpieczać przed zanieczyszczeniem odchodami zwierzęcymi.
- Należy zachować czystość terenu wokół budynku, usuwać odpady, a szczególnie odchody zwierzęce.
- Miejsce gromadzenia odpadów stałych powinno być utrzymane w dobrym stanie higieniczno-sanitarnym i technicznym, oddalone co najmniej 10 m od okien

i drzwi budynku oraz od placu zabaw dla dzieci i miejsc rekreacyjnych, a także co najmniej 3 m od granicy z sąsiednią działką.

W miarę możliwości należy zapewnić:

- bezpośrednio wyjście na otwarty teren wyposażony w urządzenia do zabaw dla dzieci i niedostępny dla osób postronnych;
- niemowlętom możliwość leżakowania na świeżym powietrzu np. na tarasie lub werandzie.

POWIERZCHNIA, WYSOKOŚĆ I USYTUOWANIE POMIESZCZEŃ

- Powierzchnia każdego pomieszczenia przeznaczonego na zbiorowy pobyt od 3 do 5 dzieci powinna wynosić co najmniej 16 m², a w przypadku liczby dzieci większej niż 5 powierzchnia pomieszczenia ulega odpowiedniemu zwiększeniu na każde kolejne dziecko, w tym że powierzchnia przypadająca na każde kolejne dziecko wynosi co najmniej:
  - 2 m² jeżeli czas pobytu dziecka nie przekracza 5 godzin dziennie,
  - 2,5 m² jeżeli czas pobytu dziecka przekracza 5 godzin dziennie.
- Wysokość pomieszczeń przeznaczonych na pobyt dzieci musi wynosić co najmniej 2,5 metra.
- Poziom podłogi w pomieszczeniach przeznaczonych na pobyt dzieci powinny znajdować się powyżej lub być równy poziomowi terenu przy budynku.
- Lokal, w którym tworzony i prowadzony jest żłobek lub klub dziecięcy posiada co najmniej jedno pomieszczenie. W żłobku i klubie dziecięcym zapewnia się miejsce na odpoczynek dla dzieci.

POMIESZCZENIA HIGIENICZNO-SANITARNE ŻŁOBKA / KLUBU DZIECIĘCEGO

- Podłogi i ściany należy wykonać tak, aby było możliwe łatwe utrzymanie czystości w tych pomieszczeniach.
- Ściany do wysokości co najmniej 2 m powinny być pokryte materiałami zmywalnymi, nienasiąkliwymi i odpornymi na działanie wilgoci oraz materiałami nietoksycznymi i odpornymi na działanie środków dezynfekcyjnych.
- Należy zapewnić liczbę nocników odpowiadającą liczbie dzieci, których poziom rozwoju umożliwia korzystanie przez nie z nocnika.
- Nocniki powinny być myte i dezynfekowane oraz przechowywane w sposób zabezpieczony przed dostępem dzieci.
- Należy zapewnić dostęp do węzła sanitarnego z ciepłą bieżącą wodą do utrzymania higieny osobistej dzieci, z tym że:
  - jest zapewniona co najmniej 1 miska ustępowa na nie więcej niż 20 dzieci i 1 umywalka na nie więcej niż 15 dzieci,
  - umiejscowienie miski ustępowej i umywalki jest dostosowane do wzrostu dzieci, chyba że dzieci korzystają z tych samych urządzeń sanitarnych co osoby wykonujące pracę w żłobku lub klubie dziecięcym, przy czym zastosowano rozwiązania umożliwiające dzieciom bezpieczne korzystanie z tych urządzeń,
  - jest zapewniony brodzik z natryskiem lub inne urządzenie do mycia ciała dziecka,
  - w urządzeniach sanitarnych jest zapewniona centralna regulacja mieszania ciepłej wody przy zachowaniu środków bezpieczeństwa, aby nie dopuścić do poparzenia osób korzystających z tychże urządzeń, zwłaszcza na końcówkach instalacji,
  - jest zapewniona dostateczna ilość mydła w płynie, jednorazowe ręczniki i środki do pielęgnacji dzieci.

MIKROKLIMAT POMIESZCZEŃ

- Na grzejnikach centralnego ogrzewania należy umieścić osłony ochraniające przed bezpośrednim kontaktem z elementem grzejnym.
- W pomieszczeniach przeznaczonych na pobyt dzieci należy zapewnić właściwą temperaturę (co najmniej 20°C) oraz oświetlenie o parametrach zgodnych z Polską Normą.
- W pomieszczeniu niewyposażonym w wentylację mechaniczną lub klimatyzację co najmniej 50% powierzchni okien powinno mieć zapewnioną możliwość otwierania.
- Pomieszczenia przeznaczone na pobyt dzieci należy wietrzyć w ciągu dnia co najmniej 4 razy przez co najmniej 10 minut, o ile nie są wentylowane poprzez instalację wentylacji mechanicznej nawiewno-wywiewnej lub klimatyzowane.
- Jeśli istnieje taka potrzeba, należy zapewnić możliwość ochrony przed nadmiernym nasłonecznieniem.

WYPOSAŻENIE

- Instalacja elektryczna powinna być zabezpieczona przed dostępem dzieci.
- Pościel i leżaki należy wyraźnie oznakować, przypisać do konkretnego dziecka i odpowiednio przechowywać, tak aby zapobiec przenoszeniu się zakażeń.
- Należy zapewnić stanowisko do przewijania dzieci.
- Należy zapewnić miejsce do przechowywania wierzchniej odzieży, z którego mogą jednocześnie korzystać dzieci i osoby wykonujące pracę w żłobku lub klubie dziecięcym.
- Wyposażenie pomieszczeń powinno posiadać atesty lub certyfikaty. Meble winny być dostosowane do wymagań ergonomii, a zabawki spełniać wymagania bezpieczeństwa i higieny oraz posiadać oznakowanie CE.
- Należy zapewnić warunki do przechowywania i podawania mleka matki dla dzieci je pijących.
- Należy zapewnić miejsce do przechowywania sprzętu i środków utrzymania czystości, zabezpieczone przed dostępem dzieci.

Należy zapewnić utrzymanie czystości i porządku w lokalu, pomieszczenia utrzymywać w odpowiednim stanie oraz przeprowadzać ich okresowe remonty i konserwacje.

SYSTEM I – EJ POMOCY

- Apteczki znajdujące się w lokalu należy wyposażać w podstawowe środki opatrunkowe oraz podstawowe środki niezbędne do udzielania pierwszej pomocy i instrukcję o zasadach udzielania tej pomocy.

PALENIE TYTONIU

- Na terenie placówki należy przestrzegać zakazu palenia tytoniu.
- W widocznych miejscach należy umieścić odpowiednie oznaczenia słowne i graficzne informujące o zakazie palenia wyrobów tytoniowych i papierosów elektronicznych na terenie placówki.

ŻYWIENIE

Zgodnie z ustawą z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (Dz. U. z 2018 r. poz. 603 ze zm.) w żłobku i klubie dziecięcym zapewnia się wyżywienie przebywającym w nim dzieciom, zgodnie z wymaganiami dla danej grupy wiekowej wynikającymi z aktualnych norm żywienia dla populacji polskiej, opracowanych przez Instytut Żywności i Żywienia im. prof. dra med. Aleksandra Szczygła w Warszawie.

Każdorazowo należy zapewnić dzieciom możliwość higienicznego spożywania posiłków.

W sytuacji, gdy w placówce będą wykonywane czynności związane z przygotowaniem posiłków dla dzieci, czyli związane z produkcją żywności, muszą być spełnione wszystkie wymagania jak dla podmiotów produkcji lub obrotu żywnością, określone w przepisach prawa żywnościowego tj. w ustawie o bezpieczeństwie żywności i żywienia z dnia 25 sierpnia 2006 r. (Dz. U. z 2018 r. poz. 1541 ze zm.) oraz w rozporządzeniu (WE) Nr 852/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie higieny środków spożywczych (np. wymagania higieniczne określone w przepisach ww. rozporządzenia, w tym m.in. obowiązek opracowania i wdrożenia procedury opartej na zasadach systemu HACCP).

W przypadku, gdy w placówce nie będzie przygotowywana żywność dla dzieci, a posiłki będą jedynie dostarczane przez rodziców lub dowożone w jakiegokolwiek innej formie np. przez firmę cateringową, może być zastosowane tzw. elastyczne podejście do wymagań higienicznych, zgodne ze stanowiskiem zawartym w dokumencie pn. „Zbiór wytycznych w zakresie wdrażania procedur opartych na zasadach HACCP oraz ułatwień we wdrażaniu zasad HACCP w niektórych przedsiębiorstwach sektora spożywczego”. W tym przypadku pracownicy placówki wykonujący proste czynności związane z wydawaniem dzieciom posiłków powinni stosować zasady dobrej praktyki higienicznej i zasady dobrej praktyki produkcyjnej (GHP/GMP). Sposób podawania posiłków nie może powodować zanieczyszczenia tych posiłków.

Zgodnie z § 2 pkt 3 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 10 lipca 2014 r. w sprawie wymagań lokalowych i sanitarnych jakie musi spełniać lokal, w którym ma być prowadzony żłobek lub klub dziecięcy (Dz. U. z 2019 r. poz. 72) w lokalu, w którym ma być prowadzony żłobek lub klub dziecięcy należy zapewnić utrzymanie czystości i porządku, a pomieszczenia utrzymywać w odpowiednim stanie oraz przeprowadzać ich okresowe remonty i konserwacje.

Należy podkreślić, iż niemowlęta i dzieci w żłobkach lub klubach dziecięcych są wyjątkową grupą konsumentów, która zasługuje na szczególną ochronę. Naruszenie wymagań sanitarnych wynikających z prawa żywnościowego może powodować duże zagrożenie dla ich zdrowia.

II.7. PERSONEL

Skład personelu zatrudnionego w żłobku lub klubie dziecięcym powinien być dostosowany do liczby dzieci uczęszczających do tego typu placówki.

Jeden opiekun w żłobku i klubie dziecięcym może sprawować opiekę nad maksymalnie ośmiorgiem dzieci.

Wyjątek stanowi grupa, w której znajduje się dziecko niepełnosprawne lub dziecko wymagające szczególnej opieki, lub w przypadku żłobka - dziecko które nie ukończyło pierwszego roku życia, wtedy jeden opiekun może sprawować opiekę nad maksymalnie pięciorgiem dzieci.

W przypadku żłobka, do którego uczęszcza więcej niż dwadzieścioro dzieci, obowiązkiem stanowi zatrudnienie przynajmniej jednej pielęgniarki lub położnej.

Dyrektor żłobka

Dyrektorem żłobka może być osoba, która posiada:

- wykształcenie wyższe i co najmniej 3 lata doświadczenia w pracy z dziećmi
albo
- co najmniej wykształcenie średnie lub średnie branżowe oraz 5 lat doświadczenia w pracy z dziećmi.

Kto może być osobą kierującą pracą klubu dziecięcego oraz opiekunem w żłobku i klubie dziecięcym?

Opiekę nad dziećmi w żłobku lub klubie dziecięcym sprawować może osoba:

- posiadająca kwalifikacje pielęgniarki, położnej, opiekunki dziecięcej, nauczyciela wychowania przedszkolnego, nauczyciela edukacji wczesnoszkolnej lub pedagoga opiekuńczo-wychowawczego, pedagoga społeczno-wychowawczego, pedagoga wczesnej edukacji, terapeuty pedagogicznego,
lub
- która ukończyła studia lub studia podyplomowe na kierunku lub specjalności: wczesne wspomaganie rozwoju, wspomaganie rozwoju dzieci w ramach pomocy psychologiczno-pedagogicznej w żłobkach i przedszkolach, edukacja prorozwojowa, pedagogika małego dziecka, psychologia dziecięca, psychologia wspierania rozwoju i kształcenia lub psychologia wychowawcza.

Opiekunem w żłobku lub klubie dziecięcym może być także osoba, która odbyła nie wcześniej niż 2 lata przed podjęciem zatrudnienia jako opiekun szkolenie z udzielania dziecku pierwszej pomocy oraz posiada co najmniej wykształcenie

- wyższe na dowolnym kierunku, którego program obejmuje zagadnienia związane z opieką nad małym dzieckiem lub jego rozwojem, i odbyła 80-godzinne szkolenie w celu uaktualnienia i uzupełnienia wiedzy oraz umiejętności,
lub
- średnie lub średnie branżowe oraz co najmniej roczne doświadczenie w pracy z dziećmi w wieku do lat 3 lub przed zatrudnieniem jako opiekun w żłobku lub

w klubie dziecięcym odbyła 280-godzinne szkolenie, z czego co najmniej 80 godzin w formie zajęć praktycznych, polegających na sprawowaniu opieki nad dzieckiem pod kierunkiem opiekuna.

Opiekunem w żłobku, klubie dziecięcym może być także wolontariusz. Wolontariusz w przypadku nie posiadania wyżej opisanych kwalifikacji na opiekuna w żłobku lub klubie dziecięcym, przed rozpoczęciem świadczenia pracy zobowiązany jest odbyć szkolenie z udzielania dziecku pierwszej pomocy.

Dyrektorem żłobka, osobą kierującą pracą klubu dziecięcego, opiekunem, pielęgniarzką, położną, wolontariuszem, osobą fizyczną tworzącą bądź prowadzącą tego typu placówkę może być osoba, która:

- przedstawiła zaświadczenie o niekaralności wystawione nie wcześniej niż 3 miesiące przed rozpoczęciem pracy lub świadczenia usług w żłobku lub klubie dziecięcym,
- nie figuruje w bazie danych Rejestru Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym z dostępem ograniczonym,
- daje rękojmię należytego sprawowania opieki nad dziećmi,
- nie jest i nie była pozbawiona władzy rodzicielskiej oraz władza rodzicielska nie została jej zawieszona ani ograniczona,
- wypełnia obowiązki alimentacyjne, w przypadku gdy taki obowiązek został nałożony na podstawie tytułu wykonawczego pochodzącego lub zatwierdzonego przez sąd,
- nie została skazana prawomocnym wyrokiem za przestępstwo umyślne.

Wszystkie osoby sprawujące na podstawie ustawy, opiekę nad dziećmi w wieku do lat 3 podlegają obowiązkowym badaniom sanitarno-epidemiologicznym zgodnie z ustawą z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (Dz. U. z 2018 r. poz. 151 ze zm.).

Opiekun oraz wolontariusz co 2 lata podlegają obowiązkowym szkoleniom z udzielania dziecku pierwszej pomocy, które nieodpłatnie zapewnia podmiot prowadzący żłobek lub klub dziecięcy.

II.8. ROLA RODZICÓW

W żłobkach i klubach dziecięcych podobnie jak w innych placówkach pełniących funkcje opiekuńcze, wychowawcze i edukacyjne ogromną rolę przypisuje się współpracy z rodzicami, której jakość zależy od inwencji zarówno opiekunów, dyrektorów, osób kierujących ww. formą opieki nad dziećmi, jak i samych rodziców. Opiekun powinien korzystać z najcenniejszego źródła informacji o dziecku jakim są rodzice, powinien także dzielić się z rodzicami swoimi spostrzeżeniami na temat dziecka, postępów przez niego czynionych lub pojawiających się niepokojących sygnałów co do rozwoju dziecka. Dobra współpraca z rodzicami zapewnia poczucie bezpieczeństwa i wsparcie dla dziecka, prawidłowy rozwój dziecka i lepsze osiągnięcia edukacyjne, a także szybsze rozpoznanie i rozwiązanie trudności pojawiających się w życiu dziecka. Współpraca powinna polegać na regularnych spotkaniach i wymianie informacji, wzajemnym uczeniu się i udzielaniu porad w zakresie pracy z dziećmi i ich rozwoju.

W zajęciach prowadzonych w klubie dziecięcym mogą brać udział rodzice dzieci uczęszczających do klubu.

II.9. ŻŁOBEK A KLUB DZIECIĘCY

	Żłobek	Klub dziecięcy
Wiek dziecka	> 20 tygodnia życia	> 1 roku życia
Czas opieki nad dzieckiem	10 godzin dziennie względem każdego dziecka (w szczególnie uzasadnionych przypadkach wymiar opieki może być, na wniosek rodzica dziecka, wydłużony, za dodatkową opłatą).	
Liczba dzieci nad którymi sprawowana jest opieka przez jednego opiekuna	1 opiekun/max 8 dzieci (w przypadku gdy w grupie znajduje się dziecko niepełnosprawne, dziecko wymagające szczególnej opieki lub <u>dziecko, które nie ukończyło pierwszego roku życia</u> maksymalnie nad pięciorgiem dzieci). > 20 dzieci - konieczność zatrudnienia przynajmniej 1 pielęgniarki lub położnej	1 opiekun/max 8 dzieci (a w przypadku gdy w grupie znajduje się dziecko niepełnosprawne lub dziecko wymagające szczególnej opieki maksymalnie nad pięciorgiem dzieci). Liczba miejsc w klubie dziecięcym nie może być większa niż 30
Rodzice	W zajęciach nie mogą uczestniczyć rodzice uczęszczających dzieci.	W zajęciach mogą uczestniczyć rodzice uczęszczających dzieci.
Powierzchnia pomieszczeń	3-5 dzieci / 16 m ² : <ul style="list-style-type: none"> - w przypadku liczby dzieci powyżej 5 powierzchnia ulega zwiększeniu proporcjonalnie do liczby dzieci, - powierzchnia przypadająca na każde kolejne dziecko wynosi co najmniej: <ul style="list-style-type: none"> o 2 m² jeżeli czas pobytu dziecka nie przekracza 5 godzin dziennie, o 2,5 m² jeżeli czas pobytu dziecka przekracza 5 godzin dziennie. 	
Wyżywienie	Przebywającym dzieciom zapewnia się wyżywienie (odpłatnie).	
Liczba pomieszczeń	co najmniej 1 pomieszczenie z zapewnionym miejscem na odpoczynek dla dzieci.	

III. NADZÓR NAD ŻŁOBKAMI I KLUBAMI DZIECIĘCYMI

Nadzór nad żłobkiem i klubem dziecięcym w zakresie warunków i jakości świadczonej opieki **sprawuje wójt, burmistrz lub prezydent miasta** właściwy ze względu na miejsce prowadzenia żłobka lub klubu dziecięcego. Co do zasady, czyni to w oparciu o plan nadzoru przyjęty przez radę gminy w drodze uchwały, choć w przypadku powzięcia informacji o nieprawidłowościach jest także uprawniony do działania poza wspomnianym planem.

Czynności nadzorczych dokonują osoby upoważnione przez wójta, burmistrza lub prezydenta miasta. W przypadku stwierdzenia, że podmiot prowadzący żłobek lub klub dziecięcy nie spełnia standardów dotyczących sprawowania opieki, nie dopełnia obowiązku w zakresie zapewnienia zgodności danych zawartych odpowiednio w rejestrze lub wykazie ze stanem faktycznym, bądź nie wywiązuje się z obowiązku sporządzania i przekazywania sprawozdań, organ sprawujący nadzór zobowiązuje go do usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości w wyznaczonym terminie.

Jeżeli zastrzeżenia nie zostaną uwzględnione w całości lub w części przez organ nadzoru, organ ten sporządza stanowisko, a podmiot prowadzący zobligowany jest już wówczas do usunięcia nieprawidłowości. Jeżeli tego nie uczyni, wójt, burmistrz lub prezydent miasta wykreśla z rejestru żłobek lub klub dziecięcy.

Bieżący nadzór sanitarny nad żłobkami i klubami dziecięcymi sprawuje właściwy terenowo Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny.

IV. PRZEPISY
REGULUJĄCE
FUNKCJONOWANIE OPIEKI
NAD DZIEĆMI W WIEKU DO
LAT 3 / PRZEPISY
POMOCNICZE.

Przepisy regulujące funkcjonowanie opieki nad dziećmi w wieku do lat 3

Ustawa z dnia 4 lutego 2011 r.
o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3
(Dz. U. z 2018 r. poz. 603 ze zm.)

Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki
Społecznej z dnia 10 lipca 2014 r.
w sprawie wymagań lokalowych
i sanitarnych jakie musi spełniać lokal,
w którym ma być prowadzony żłobek lub
klub dziecięcy (Dz. U. z 2019 r. poz. 72).

Przepisy pomocnicze:

- Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (Dz. U. z 2015 r. poz. 1422 ze zm.).
- Ustawa z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (Dz. U. z 2018 r. poz. 151 ze zm.).
- Ustawa z dnia 9 listopada 1995 r. o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych (Dz. U. z 2018 r. poz. 1446 ze zm.).
- Rozporządzenie (WE) nr 178/2002 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 28 stycznia 2002 r. ustanawiające ogólne zasady i wymagania prawa żywnościowego, powołującego Europejski Urząd ds. Bezpieczeństwa Żywności oraz ustanawiającego procedury w zakresie bezpieczeństwa żywności (Dz. Urz. UE L31 z dnia 01.02.2002, str. 1; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 15, t. 6, str. 463).
- Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 853/2004 z dnia 29 kwietnia 2004r. w sprawie higieny środków spożywczych (Dz. Urz. UE L 139 z 30.04.2004, str. 1, ze zm.; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 13, t. 34, str. 319 ze zm.).
- Ustawa z dnia 25 sierpnia 2006r. o bezpieczeństwie żywności i żywienia (Dz. U. z 2018 r. poz. 1541 ze zm.).